

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 103/16

KLAGER: Joar Hystad pva. Stord-supportere
ADRESSE:
PUBLIKASJON: Bergensavisen
PUBLISERINGSDATO: 09. og 11.04.2016
STOFFOMRÅDE: Sport
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Saklighet og omtanke, kildekritikk og kontroll av opplysninger, sitering, tittelbruk, bildebruk
REGISTRERT: 13.04.2016
BEHANDLET I PFU: 28.06.2016
BEHANDLINGSTID: 75 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Det er vedlagt et lydopptak fra BA i denne saken (se Dropbox).

SAMMENDRAG:

Bergensavisen (BA) publiserte **lørdag 9. april 2016 kl. 20:12** en nettartikkel etter en fotballkamp på Ågotnes stadion mellom Nest-Sotra og Stord. I tittelhenvisningen på BAs front/nettside sto det: «- **Homohetset dommerne**». Og i henvisningsteksten het det:

«Reagerer på oppførselen: - Dette er lavmål.»

Tittelen på artikkelen det ble henvist til var «**Stord-supportere skjemte seg ut på Ågotnes**», og i ingressen sto det:

«Nå kan de bli rapportert til fotballforbundet. - Dette er lavmål, mener arrangementslederen i Nest-Sotra.»

Videre ble det opplyst:

«Omkring 20-30 Stord-supportere hadde tatt turen til Ågotnes for å se sesongåpningen i 2. divisjon mellom Nest-Sotra og Stord. Dessverre tok det ikke lang tid før bortesupporterne begynte å rope ukvemsord til dommertrioen og Nest-Sotra sine spillere. Noen av kommentarene gikk på homoseksualitet.»

Arrangementslederen uttalte til BA:

«- Vi kommer til å skrive en rapport på bortefansen, for det var ukvemsord til spillere og dommere hele tiden. Det er ikke sånn vi ønsker å ha det på en fotballbane. Det er litt for å gi de andre lagene beskjed om at når Stord kommer på besøk og disse er med, så må de bemanne opp på vaksiden. Dette var lavmål, sier arrangementsleder Øyvind Eide i Nest-Sotra.
- Hele tiden kommer det kommentarer mot spillerne våre. «Klipp han ned», «jævla idiot», «dommeren er en homo». Det hører ikke hjemme i det hele tatt, forteller Eide.»

Under mellomtittelen «Herjet med assistentdommeren» fremkom det også at to av bortesupportere skal ha stilt seg bak og plaget assistentdommeren de siste 20-30 minuttene av kampen. Arrangementslederen kommenterte:

«- Dette er den mest utfordrende kampen vi har hatt, sier han.»

Også styrelederen i Nest-Sotra og Stord-treneren uttalte seg om supporterne. Sistnevnte sa:

«- Jeg synes det er ufattelig kjekt at folk stiller opp om laget, men slike ting tar jeg selvfølgelig fullstendig avstand fra. Fotball skal være en plass der vi koser oss og har det kjekt. Det er både oppturer og nedturer, men vi ønsker ikke å henge oss på at de skjemmer seg ut på noen måte, sier Knarvik.
- Vi ønsker supportere som støtter oss og som er fair med motstanderne sine fans og motstandernes lag. Men slike ting vil vi selvfølgelig ikke ha med oss, sier Knarvik.»

Artikkelen var illustrert med blant annet et avstandsbilde som viste publikummere på en del av tribunen. I bildeteksten sto det:

«Stord kom med 20-30 supportere til Ågotnes, men flere av dem klarte ikke å oppføre seg. BA presiserer at ikke alle på dette bildet var involvert i hetsingen.»

BA la for øvrig til følgende tekst etter publisering:

«PS! Enkelte Stord-supportere har kontaktet BA i løpet av lørdagskvelden, hvor de benekter at det ble ropt ukvemsord»

Mandag 11. april 2016 ble artikkelen også publisert i BAs papirutgave under titlene «Nest-Sotra-Stord 3-1» og «Supportere lagde kvalm». I ingressen her het det:

«Stord-supporterne kan bli rapportert til forbundet. - Den mest utfordrende kampen vi har hatt, sier arrangementssjefen.»

Brødteksten var stort sett som i nettutgaven, men helt til slutt het det:

«BA har vært i kontakt med enkelte Stord-supportere. De benekter at det ble ropt ukvemsord.»

KLAGEN:

Klager er en Stord-supporter som klager på vegne av flere supportere som var til stede på den omtalte kampen. Det er BAs søkelys på en supportergruppe klager reagerer på.

Klager forklarer at de ble klar over BAs nettpublisering da de satt i bussen på vei hjem etter kampen og fikk meldinger «med spørsmål om hva i all verden [de] hadde holdt på med på Ågotnes». Klager skriver: «Dypt sjokkerte begynte vi straks å etterforske oss selv. Hva i all verden var det som hadde skjedd? Etter å ha lest saken, ble det tydelig for oss at det var arrangementsansvarlig på kampen, Øyvind Eide, som hadde uttalt til BA at noen i vårt reisefølge blant annet skal ha skreket 'dommeren er en homo' fra tribunen. Ifølge et lydopptak som BA etter sigende er i hende, skal Eide også ha sagt at det ble sunget at 'alle på Nest er homoseksuell'. Basert på dette, trykket BA altså saken[.]»

Klager skriver: «I tillegg til at denne saken ikke under noen omstendigheter har rot i virkeligheten, ble den dessuten publisert uten at noen av oss ble kontakten for tilsvar – og til og med uten at den 'fornærmede' parten – dommerne – hadde blitt spurt om de hadde hørt eller registrert noe hets av den karakter som BA beskrev i saken. BAs journalist, Sindre Wiik, har i etterkant hevdet at han ikke kontaktet oss som følge at vi var overstadig beruset. Noen i reisefølget kan kanskje betegnes som overstadig beruset (det er jo et definisjonsspørsmål), men dette gjaldt langt ifra alle. Hva med sjåføren, som stod midt iblant oss gjennom hele kampen? Var han også overstadig beruset og ute av stand til å kommentere beskyldningene fra arrangementsansvarlig?»

Klager opplyser at BA redigerte publiseringen med et tillegg nederst i saken natt til søndag: «PS! Enkelte Stord-supportere har kontaktet BA i løpet av lørdagskvelden, hvor de benekter at det ble ropt ukvemsord.» Slik klager ser det, kan dette «knapt kalles et tilsvar», og: «[M]ed tanke på at det først ble lagt til over fire timer etter den første publiseringen, var skaden allerede skjedd.»

Klager forklarer at han tok ny kontakt med blant andre BA søndag morgen, og at avisa fastholdt at det ikke var gjort noe galt fra redaksjonens side. Avisen skal da også ha opplyst at BAs fotograf skal ha hørt «at det ble ropt homo-kommentarer fra enkelte i bortesvingen». Klager skriver: «At noen av oss har ropt homo-kommentarer fra tribunen stemmer overhodet ikke, og benektes av samtlige som var til stede. Det benektes for øvrig også av flere andre uavhengige personer som var til stede – og som ikke har noen som helst tilknytning til oss. Søndag kveld fikk vi også en tekstmelding fra [arrangementsansvarlig] Øyvind Eide, der han skriver følgende: 'Hei Atle. Det med homohets ble klart dementert av meg til media i går. Det er en ting de får stå for. Vi kommer til å sende en formell redegjørelse av vår oppfatning av kampen til Stord. Der kommer vi til å dementere alt ang homohets. Regner oss ferdig med saken etter det. Dere som gruppe er en fantastisk støtte for laget deres. Visst jeg var spiller ville jeg elsket dere. Med litt mindre alkohol og litt annet valg av ordvalg i en del sammenhenger, så er dere der alle ønsker at dere skal være. Dere er hjertelig velkommen tilbake til Ågotnes ved en senere anledning. Lykke til med resten av sesongen. Mvh Øyvind.' Denne tekstmeldingen ble selvsagt formidlet videre til BA, og journalist Sindre Wiik skrev blant annet følgende som et svar på tekstmeldingen: 'Dette er rett og slett løgn! Eide forteller en ting til meg, og noe helt annet til deg.' På tross av at alt som er skrevet over, nektet BA mandag ettermiddag å endre frontvinklingen sin på saken. (...) De ønsket heller ikke å skrive inn i saken at Eide i etterkant, har dementert alt som omhandler homohets – både overfor oss og overfor Stord Fotball.»

For øvrig opplyser klager også ha vært i kontakt med dommeren, som heller ikke skal ha «hørt eller registrert noe som helst som kan tolkes som homohets – eller annen form for støtende utsagn». Klager tilføyer: «Ingen av de som var til stede under kampen, og som for øvrig var edru, kan erindre noe om at dette har skjedd.»

Klager opplyser også at artikkelen har fått konsekvenser for supporterne – «noe som ville vært helt naturlig dersom det var et snev av sannhet i påstandene om at vi skal ha homohetset dommerne». Klager skriver: «Flere medier, deriblant vår egen lokalavis, Bladet Sunnhordland, siterte BA lørdag kveld. Vi kommer fra et lite samfunn, der alle kjenner alle. Heldigvis har vi gjennom egne undersøkelser og etterarbeid, klart å etablere en slags sannhet i samfunnet om at det er Bergensavisen som har gjort feil her.»

Slik klagerne ser det, har BA brutt en rekke punkter i Vær Varsom-plakaten (VVP).

For det første mener klager at BAs kildekritikk og kontroll av opplysninger ikke er god nok (VVP 3.2), og det vises også til VVP 4.13 om at feil skal rettes. Videre stiller klager spørsmål ved sitatet som er benyttet i tittelen (VVP 3.7 og 3.8): «Frontvinklingen til BA var 'Homohetset dommerne'. Er dette et direkte sitat? Det står i hvert fall ikke noe om det i saken. Er det så korrigering av faktiske feil? Ifølge [journalist] Sindre Wiiks eget lydopptak, som vi har fått transkribert fra Wiik selv, har Eide aldri sagt noe om at vi har homohetset dommerne. Legg merke til sitatstreken foran tittelen.» Etter klagers mening har BA heller ikke vektlagt saklighet i presentasjonen (VVP 4.1), og klager synes det er uklart hva som er fakta og hva som er kommentarer (VVP 4.2).

Klager har også innvendinger til bildebruken, ettersom personer kan identifiseres, og han viser her til VVP 4.7 og 4.12. Klager skriver: «I den opprinnelige saken til BA, som ble publisert lørdag kveld, stod det ingenting om at personene på dette bildet ikke kunne settes i sammenheng med sakens vinkling og meningsinnhold. I saken som nå ligger ute, står det følgende: 'Stord kom med 20-30 supportere til Ågotnes, men flere av dem klarte ikke å oppføre seg. BA presiserer at ikke alle på dette bildet var involvert i hetsingen.' BA slår med andre ord fast at flere av personene på dette bildet ikke oppførte seg under kampen, så vel som at flere av personene på bildet var involvert i homohetsingen.»

For øvrig mener klager at Stord-supporterne skulle fått anledning til samtidig imøtegåelse (VVP 4.14). Klager påpeker: «Ingen av de som ble beskyldt for homohets, fikk anledning til å svare for seg.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Bergensavisen avviser klagen og skriver: «Våre medarbeidere på denne fotballkampen og arrangements-ansvarlig hos Nest-Sotra [har] en helt annen oppfatning av saken, enn den klager legger til grunn.»

BA mener avisen ikke har rettet søkelyset mot enkeltpersoner, heller ikke gjennom bildebruken: «Det som ble publisert viser 25-30 tilskuere på tribunen.» BA opplyser at den likevel la til et PS i publiseringen lørdag kveld etter henvendelse fra klager.

Slik BA ser det, hadde klager ikke rett på samtidig imøtegåelse ved publisering. BA skriver: «Vi oppfatter det som en del av vårt samfunnsoppdrag å omtale rasisme og diskriminering, også innen idretten. Noe som i praksis vil bli svært vanskelig om vi skal gi alle som er på – eller har befunnet seg på fotballtribunene – rett til samtidig imøtegåelse før vi omtaler og gjengir slik hets. Når det gjelder den konkrete gruppen, som har klaget oss inn for PFU, må det også være lov til å nevne at det var alkohol inne i bildet. Noe som bekreftes både i klagen og av arrangementsansvarlig. Vår medarbeider på stedet fant det ganske enkelt ikke tilrådelig å ta kontakt med tydelig berusede personer.»

Når det gjelder hva arrangementsansvarlig har sagt, opplyser BA at han «i sin mail med tilbakemelding på kampen til Stord Fotball (datert 11. april d.å.) skriver han at det viktigste var å få dementert påstandene om homohets, men allerede i neste setning slår han fast at det ble sunget en strofe om at alle i Nest er homoseksuell». BA fortsetter: «Slik vi leser meldingen er han generelt kritisk til Stord-supporternes oppførsel. Eide har heller ikke trukket sine sitater til BA. Så skriver samme mann i en melding til nyhetsredaktør Eriksen (datert 26. april) at 'bruken av ordet dementerte gjerne var feil'. I neste avsnitt nevner Eide at homohets hadde funnet sted, og at han mener at dette kom ganske klart frem i den mailen han sendte til Stord.» BA viser i tillegg til et vedlagt lydopptak (samtale mellom BA-journalist og Eide, sekr. anm.).

Klager fastholder at ingen av de avbildede eller «25-30 personene BA sikter til, har sunget eller ropt noe som har med homoseksualitet å gjøre - hverken før, under eller etter kampen».

Klager spør også: «La oss si, i en tenkt situasjon, at én av personene hadde "homohetset" (for å bruke BAs ord) dommerne. Er det da fair overfor de andre på bildet å skrive at ikke alle var involvert i hetsingen?»

Og i tilknytning til BAs anførsel om at det er redaksjonens samfunnsoppdrag å omtale rasisme og diskriminering, stiller klager spørsmål ved hvem som egentlig blir diskriminert i den påklagede publiseringen. Klager spør dessuten: «BA skriver også at det har vært alkohol inne i bildet. Er det slik å forstå at dersom man har drukket alkohol, så mister man retten på tilsvar?»

For øvrig bemerker klager at dersom det er slik at «to personer (...) sang at "alle på Nest er homoseksuell, men at dette ble hysjet ned av resten", så burde vel dette kommet klart frem i artikkelen?». Slik klager ser det, er i stedet «25-30 personer (...) uthengt som homofober».

Klager spør seg om arrangementsansvarlig (som har uttalt seg til BA om hva som skjedde, jf. vedlagte lydfil, sekr. anm.) kan ha hørt feil, ettersom klager har vært i kontakt med (dommerne, publikummere), ikke hørte noe.

Bergensavisen skriver i en kort sluttreplikk: «Hoveddommer svarer selvsagt nei når han i ettertid blir spurt om han har hørt 'homohets' under kampen. Om han hadde hørt slike rop måtte han reagert der og da. Disse publikummerne fra Sotra, som man har snakket med, ville for oss hatt noe mer tyngde om navn ble oppgitt og deres utsagn lot seg bekrefte. Når arrangementsansvarlig Eide både i rapport til Stord fotball og til vår nyhetsredaktør klart og tydelig skriver noe helt annet enn det klager innledningsvis valgte å sitere ham på, så gjør klager nå flere forsøk på å så tvil om Eides troverdighet. (...). Vi har aldri prøvd å påstå at

man mister retten til tilsvar om man har drukket alkohol. Vil vi derimot, i likhet med norsk rettspraksis, mene at alkohol kan påvirke troverdigheten.»